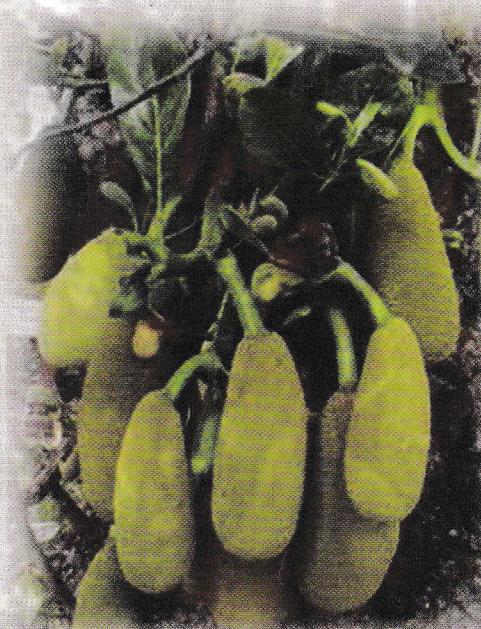

**ಹೆಲಸಿನ ಲುತ್ಪಾದನಾ
ಆಂತರಿಕ್ ಕೆಂಪು
ಹಾಗೆ
ಮೌಲ್ಯವಂಥನೆ**

2012

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಶುಪ್ಯೇದ್ಯಕೀಯ ಹಾಗೂ
ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬೀದರ
ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ (ದ.ಕ.),
ಕಂಕನಾಡಿ, ಮಂಗಳೂರು

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
ಬಾಗಲಕೋಟಿ
ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ
ಉಳ್ಳಾಲ, ಮಂಗಳೂರು

ಹಲಸಿನ ಉತ್ಪಾದನಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು

ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ

ಶ್ರೀ ಶಶಿಕಾಂತ ಕಟ್ಟಿಮನಿ

ಡಾ. ಉತ್ತಮಾ

ಡಾ. ಎಚ್. ಹನುಮಂತಪ್ಪ

ಶ್ರೀ ಹರಿಶ್ ಶೇಷ್

ಕು. ಶೈತಾ ಬಿ. ಕೆ.

2012

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಶುವ್ಯಾದ್ಯಕ್ಷೀಯ ಹಾಗೂ

ಮುನುಗಾರಿಕೆ ವಿಜಾನಗಳು

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಬೆಂಗಳೂರು

ಕೃಷ್ಣ ವಿಜಾನ ಕೇಂದ್ರ, (ದ.ಕ.),

ಕಂಕನಾಡಿ, ಮಂಗಳೂರು

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಜಾನಗಳು

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಬಾಗಲಕೋಟಿ

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ

ಉಳ್ಳಾಲ, ಮಂಗಳೂರು

ಪ್ರಕಟನೆ : ಕೃಷ್ಣ ವಿಚಳ್ಳನ ಕೇಂದ್ರ, (ದ.ಕ.), ಕಂಕನಾಡಿ, ಮಂಗಳೂರು
ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಶಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

ವರ್ಷ : 2012

ಪ್ರತಿಗಳು : 500

ಮುದ್ರಕರು : ಕೊಡ್ಡೊವಡ್ಡೆ ಪ್ರೊಸೆಸ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಮಂಗಳೂರು

ಹಲಸಿನ ಲುತ್ತುದನಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು

ಹಾಗೂ

ಮೌಲ್ಯವಧನವೇ

ಹಲಸಿನ ಉತ್ಪಾದನಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು

ಹಾಗ್ನೋ

ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ

ಚೀರೆ

ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಹಣ್ಣ ಹಲಸು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಹಲಸು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1,02,000 ಹಕ್ಕೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ 14.36 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 11333 ಹಕ್ಕೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ 2.6 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಪುರದಲ್ಲಿ 7,430 ಹಕ್ಕೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ 2.49 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ನಮಾಮಾತ್ಮುಕ್ತ ಕೇರಳ ಕೂಡ ಹಲಸು ಬೆಳೆಯುವ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 930 ಹಕ್ಕೇರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ 40260 ಟನ್ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಮೂಲದ ಈ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣ್ಣಂದು ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಫಿಲಿಪ್ಪೀನ್ಸ್, ಸಿಂಗಾಪುರ, ಮಲೇಝೈಜಾಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಣ್ಣು ತುಂಬಾಜನಪ್ಪಿಯವಾಗಿದ್ದು ಹಲವು ಖಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಕೃತಕ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲಸು ವೇರಿಸಿಯೆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಅಟೋಕೊಪೆಸ್ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆ. ಹಲಸು ನಿತ್ಯ ಹರಿಷ್ಣಣದ ದಟ್ಟನೆಯ ಕಡು ಹಸಿರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಎಲೆಗಳು 10-20 ಸೆ.ಮೀ. ಖಾದ್ಯವಿರುತ್ತವೆ ಇದರ ಕಾಯಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು ಒಂದು.ಕ.ಗ್ರಾ.0, ನಿಂದ 4. ಕ.ಗ್ರಾ.0.ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ತೊಗುತ್ತವೆ. ಹಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮೇಣವಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಯಿಯ ಹೂರ ಭಾಗ ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಹಣ್ಣಿನ ಒಳಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಳೆಗಳಿಂದ್ದು ಸಿಹಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ರಾಜ್ಯ ಅಳಿದ ಹೃದರಾಲಿಗೆ, ತದನಂತರ ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಜಾರ, ಹಲಸು ಮತ್ತು ಮಾವು ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಳಬೇ ಇತ್ತು. ಇಂದಿನ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಲಾಲೊಬಾಗ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಮಾವಳಿ ಹೃದರನ ತಳಿಗಳ ವಿಶೇಷ ತೋಟವಾಗಿತ್ತು. ಕೆರೆಯ ಜಾಗು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜಪಗುಪಾಳ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ತೋಟವಾಗಿತ್ತು. ಅದೆ ಹಲಸು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇಂದಿಗೂ ಅದು ಹಲಸೂರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಪ್ರದೇಶ ಹಲಸು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇಂದಿಗೂ ಅದು ಹಲಸೂರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೆಂಬ್ಬ ಹಲಸೂರು (ಯಲಹಂಕ) ಮತ್ತು ಹಲಸುನಾಡು (ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು) ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಲಸಿನ ಸಮೃದ್ಧಿಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಗಡಿಯ ವಿಶೇಷ ಸಿಹಿಹಲಸು ಮತ್ತು ಹಾಸನದ ವಿಶೇಷ ಹಲಸು ರಾಜ್ಯದ ನಲಕಳಿಯ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಇದು ಯಿತ್ತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಕಿಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಹಣ್ಣು.

ಹಲಸಿನ ಸಮಗ್ರ ಚೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು

ಮನ್ನ : ಆಳವಾದ ಕೆಂಪುಗೋಡು ಮನ್ನ ಮತ್ತು ಮರಳು ಏಶಿತ ಫಲವತ್ತಾದ ಮನ್ನ ಈ ಬೆಳೆಗೆ ಅತೀ ಸೂಕ್ತ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಗುವ ಭೂಮಿಯೊಳಗಿನ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಈ ಬೆಳೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.

ಹಮಾಗುಣ : ತೇವಾಂಶವುಳ್ಳ ಉಷ್ಣವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ 1500 ಮೀ. ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬೆಳೆಯಬಹುದು.

ನಾಟಿ ಮಾಡುವ ಕಾಲ : ಜೂನ್ - ಜುಲೈ ತಿಂಗಳಿಗಳು ನಾಟಿಗೆ ಅತಿ ಸೂಕ್ತ.

ತಳಿಗಳು

ಹಲಸು ಅನ್ನ-ಪರಾಗ ಸ್ವರ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವೃತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಿಷ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ತೊಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಫಲ ಬಿಡುವ ಪ್ರಮಾಣ, ಹಣ್ಣಿಗಳ ಗಾತ್ರ, ಅಕಾರ, ಗುಣಮಟ್ಟ, ತೊಳಿಗಳ ಬಣ್ಣ ಗಾತ್ರ, ರುಚಿ, ವಾಸನೆ ಮಂತಾದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಭಿನ್ನತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ.

ಮೃದು ಮತ್ತು ಗಟ್ಟಿ ತೊಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಣ್ಣು:

ಹಣ್ಣು ಪೂರ್ಣ ಪಕ್ಷಗೊಂಡಾಗ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಅದುಮಿದರೆ ಅದು ಮನೀಯುತ್ತದೆ. ತೊಳಿಗಳು ರಸವತ್ತಾಗಿದ್ದು ಮೃದುವಾಗಿರುವುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಅಂತಹ ತೊಳಿಗಳು ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಿಹಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವು ಮಳಿ ಸಿಹಿ ಮಿಶ್ರ ರುಚಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸಷ್ಟೇಯಾಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು.

ಗಟ್ಟಿ ತೊಳಿಗಳ ಹಣ್ಣು ಅದುಮಿದಾಗ ಗಡುಸಾಗಿದ್ದು, ತೊಳಿಗಳು ಗರಿಗರಿಯಾಗಿ ಸಿಹಿ ಇಲ್ಲವೇ ಸಿಹಿ-ಹುಳಿಗಳ ರುಚಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಹಳದಿ ಹಾಗೂ ಬಳಿ ಹಳದಿ ತೊಳಿಗಳ ಹಣ್ಣು: ಹಣ್ಣು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ತೊಳಿಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ತತ್ತುಳಿ ಬಣ್ಣದ ತೊಳಿಗಳ ಹಣ್ಣು: ತೊಳಿಗಳು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚು ತೊಳಿಗಳ ಬಣ್ಣ ಬಲು ಅರ್ಕಣಕ್ಕೆ ವಿರುತ್ತದೆ.

ಚಂಡ್ಯ ಹಳಸು: ಇದರ ಹಣ್ಣು ಸಾಧಾರಣ ದೊಡ್ಡವಿರುತ್ತವೆ. ತೊಳಿಗಳು ದೊಡ್ಡವಿದ್ದು ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣದಿರುತ್ತವೆ. ತಿನ್ನಲು ಗರಿಗರಿಯಾಗಿ ಸಿಹಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ರುದ್ರಾಕ್ಷ:

ಇದರ ಹಣ್ಣ ಸಣ್ಣವು. ತೊಳೆಗಳು ಸಾಧಾರಣ ದೊಡ್ಡವಿರುತ್ತವೆ. ತೊಳೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿ. ಅದೇ ರೀತಿ ಬೀಜ ಸಹ ಒಹಳ್ಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲಿನ ಕೊಳೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ. ತೊಳೆಗಳು ರಸವತ್ತಾಗಿದ್ದು, ರುಚಿಯು ಸಾಧಾರಣ ಸಿಹಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಬೀಜ ಉರಿ ಬೆಳೆದ ಸಸಿಗಳು ತಾಯಿ ಪೀಠಿಗೆಯಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಹಲಸಿಗೆ ಬೇರು ಸಸಿಯನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಂಗಾಪುರ ಹಲಸು:

ಇದನ್ನು ಸಿಲೋನ್ ಜಾರ್ಕ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಳಿ ಇದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು 1947ರಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕಲ್ಲಾರ್ ಮತ್ತು ಬಿಲ್‌ಯಾರ್ ಹಣ್ಣ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ತರಿಸಿ ನೆಡಲಾಯಿತು. ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ದೊಡ್ಡವಿದ್ದು, ಗಿಡಗಳನ್ನು ಸೆಟ್ಟಿ 2ರಿಂದ 2.5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಫಸಲು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ತೊಳೆಗಳು ಬಿಗುವಾಗಿದ್ದು ತಿನ್ನಲು ಗರಿಗರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಮಧುರ, ಬಿಡಿ ಹಣ್ಣೆನಲ್ಲಿ 80 ಬೀಜ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೀಜ ಉರಿ ಬೆಳೆದಾಗ ಹೊಸ ಸಸಿಗಳು ತಾಯಿ ಪೀಠಿಗೆಯಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವರದನೇ ಫಸಲು ಸೆಪ್ಪಂಬರ್ ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿಗಳಾದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದುಂಟು. ಇದು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸೂಕ್ತವಿರುತ್ತದೆ.

ಮಟ್ಟಾಂವರಿಕೆ:

ಇದು ಕೇರಳದ ತಳಿ, ಬೇಗ ಫಸಲನ್ನು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬೀಜ ಸಸಿಗಳಲ್ಲಿನ ಆಯ್ದು ಸರಾಸರಿ ಹಣ್ಣಿಗಳ ಶೋಕ 7 ಕೆ.ಜಿ. ಗಳಷ್ಟು. ಬಿಡಿ ಹಣ್ಣು ಸುಮಾರು 46 ಸೆ.ಮೀ. ಉದ್ದ ಮತ್ತು 23 ಸೆ.ಮೀ. ದಪ್ಪ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಯ್ಯ:

ಇದು ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಮತ್ತು ರತ್ನಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯ ಮಾಡಿ, ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಹಲಸು, ಬಿಡಿ ಹಣ್ಣು 3ಕೆ.ಜಿ. ಶೋಕವಿದ್ದು, ಸರಾಸರಿ 18 ಸೆ.ಮೀ. ಉದ್ದ ಮತ್ತು 14 ಸೆ.ಮೀ. ದಪ್ಪ ಇರುತ್ತದೆ. ತಿರುಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಬೀಜ ಸಣ್ಣವು ತೊಳೆಗಳು ಸಿಹಿಯಾಗಿದ್ದು ತಿನ್ನಲು ಗರಿಗರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ತೊಳೆಗಳು ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದಿರುತ್ತವೆ. ಮರಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ 192 ಹಣ್ಣು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಹಾಲಿನ ಅಂಟು ಇಲ್ಲದ ಹಲಸು:

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಪ್ರಿಯ ಹಲಸು ಇದಾಗಿದೆ. ಹಣ್ಣು ಸಾಧಾರಣ ದೊಡ್ಡವಿದ್ದು ತೆಳ್ಳಿನಯ ಸಿಪ್ಪೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ತೊಳೆಗಳು ಸಾಧಾರಣ ದೊಡ್ಡವಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಬಣ್ಣ ಬಿಳಿ ಹಳದಿ. ಅವು ಗರಿಗರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸುಲಭವಾಗಿ ತೊಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಬಹುದು. ಹಾಲಿನ ಅಂಟು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇವುಗಳೇ ಅಲ್ಲದೇ ಗುಲಾಬಿ (ಪನ್ನೀರು ವಾಸನೆ ಇರುವ ಬಗೆ), ಚಂಪ (ಸಂಪಿಗೆ ಹೊಗಳ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೊಡಿದ ತೋಳಿಗಳ ಬಗೆ), ಹಜಾರಿ (ಸಾವಿರ ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವ ಬಗೆ) ಮುಂತಾದವರ್ಗಗಳೂ ಕಂಡು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಹಲಸಿನ ವಿಧಗಳು: ಹಣ್ಣುಗಳ ವಿಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು:

◆ ಬಕ್ಕೆ (ಬರಿಕ್ಕೆ)

◆ ತುಳುವ (ಅಂಬಲಿ)

◆ ರುದ್ರಾಕ್ಷ (ಉಂಡೆ ಹಲಸು)

ಕಾಯಿ ಆಗಿರುವಾಗ ನೋಡಲು ಬಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ತುಳುವ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಅದರೆ ಹಣ್ಣುಗುತ್ತಲೇ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ತುಳುವ ಸಿಂಹಾಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲೇ ಬಗಿದು, ಮಧ್ಯದ ದಿಂಡನ್ನು (ಗೂಂಜು) ಎಳೆದು ತೆಗೆಯಬಹುದು. ತೋಳಿಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬಕ್ಕೆಯ ಹಣ್ಣು ಗಟ್ಟಿ, ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕತ್ತರಿಸಬೇಕು. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಡಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಧ್ಯದ ಗೂಂಜನ್ನು ಸವರಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸಾಹಸದಿಂದಲೇ ತೋಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು.

ತುಳುವದ ತೋಳಿ ತಿನ್ನಲು ಕಷ್ಟ. ಅದನ್ನು ಜಗಿದು ಕತ್ತರಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತುಳುವ ಹಣ್ಣೆಯಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಡ್ಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಕ್ಕೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ರುಬ್ಬಿ ಹಿಂಡ್ವಾಗುವ ಸಾಮಧ್ಯ ತುಳುವಕ್ಕೆ ಜಾಸ್ತಿ ಹಾಗಾಗಿ ತುಳುವ ಇಡ್ಡಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಥವಿಂದೆ.

ಮೂರನೆಯದಾದ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಹಲಸು, ಬಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ತುಳುವಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದರೂ ನೋಡಲು ಇದು ಒಂದೇ ರೀತಿ. ಸಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಮೂರು ವಿಧಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಕಾಯಿ ತೀರಾ ಸಣ್ಣ. ಅರ್ಧ ಕಿಲೋ ಕೂಡ ಇರಬಹುದು.

ಇದೀಗ ಮೇಣರಹಿತ ವಿಶೇಷ ಹಲಸಿನ ಸಸಿ ಗಮ್ಯಾಲೆಸ್ ಚ್ಯಾಕ್ ಎಂಬ ಹೆಸಹಿನಡಿ ಕೆಲವು ಅಯ್ಯ ನಸೆರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಲಸಿನ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವೈವಿದ್ಯತೆ ಇದ್ದು ಉತ್ತಮ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನಿಲ್ದಾಂಗ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಸಲು ವಿಷ್ಪಲ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಸಾಫಾಭಿವೃದ್ಧಿ

ಇದು ಸುಲಭದ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಕಂಡು ಬರುವ ಹಳೆಯ ಮರಗಳಲ್ಲಾಗೇ ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವರ್ಗ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕು. ಅಂತಹ ಮರಗಳ ಚೊಳ್ಳಲ ಫಸಲು ಬಿಡಲು 4ರಿಂದ 8 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಲಸಿನ ಬೀಜ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮೊಳೆಯುವ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದ ಕೊಡಲೇ

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ

ವಯಸ್ಸು (ವರ್ಷಗಳು)	ಪ್ರತೀ ಗಿಡಕ್ಕೆ (ಗ್ರಾ.ರ್)		
	ಸಾರಜನಕ	ರಂಜಕ	ಪ್ರೋಟ್ಯೂಕ್
1	25	15	15
2	50	25	25
3	100	50	50
4	200	100	100
5	400	200	200
6	600	300	300
7 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ವಿಚ್ಚಿ ಗಿಡಗಳಿಗೆ	800	400	400

ಚೇಣಾಯ ಕ್ರಮಗಳು

ನಾಟಿ ಮಾಡುವುದು:

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಒಂದು ಫೆನ್ ಮೀಟರ್ ಅಳತೆಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಏಪಿಲ್‌ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ನಂತರ ಅವಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚ್ಚಿ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬಿರಗಳನ್ನು ಸಮುಪ್ತಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿದ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ತುಂಬಬೇಕು. ಕಸಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಗುರಿಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಟಿ ಮಾಡಿ ಕೋಲಿನ ಆಸರೆ ಒಡಗಿಸಬೇಕು.

ನಾಟಿ ನಂತರ ಚೇಣಾಯ:

ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಗೊಬ್ಬಿರಗಳನ್ನು ಎರಡು ಸಮ ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕು. ಪಾತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ 12-15 ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನೀರು ಒಡಗಿಸಬೇಕು. ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಕವಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕು.

ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ:

ತೀಟಗಳು : ಹಣ್ಣು ಕೊರಕ, ಕಾಂಡ ಕೊರೆಯುವ ದುಂಬಿ, ಹಿಟ್ಟು ತಿಗಣೆ

ರೋಗಗಳು : ಹಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳರೋಗ.

ಹತೋಟಿ ವಿಧಾನ:

- ಹಣ್ಣು ನೋಣದ ನಿಯಂತ್ರಣಕಾಗಿ 2 ಮಿ.ಲೀ. ಮೆಲಾಧೀಯನ್ ಅಥವಾ 4 ಗ್ರಾ.ರ್ ಕಾಬಾರಿಲ್ ಪ್ರತೀ ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪರನ್ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬಿತ್ತಿಯೇಕು. ಆಗ ತಾನೇ ಬಿಡಿಸಿ ತೆಗೆದ ಬೀಜ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಪ್ಪು ಮೊಳೆತರೆ 15 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಶೇ.೨೦ಕ್ಕೆ ಮೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೪೦ಕ್ಕೆ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಭಾರವಿರುವ ಬೀಜ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಿರುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಹಾಗೂ 5ರಿಂದ 6 ಗ್ರಾ. ತೊಕವಿರುವ ಬೀಜ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಳೆತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಸುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೀಜವನ್ನು ವಶ್ವರಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಪಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ರಂಧ್ರಗಳಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಕ್ಕೂ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿಬಹುದು. ಬಿತ್ತಿದ 3-4 ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಮೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಬಿತ್ತಿವ ಮುಂಚೆ ಬೀಜವನ್ನು ನೀರಿಸಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅವು ಬೇಗ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಯಬಲ್ಲವು. ಅವುಗಳನ್ನು ೫೦ ಪಿ.ಪಿ.ಎಂ. ಸಾಮಧ್ಯದ ಜಿಬ್ಬರೆಲ್ಲಿಕ್ಕೂ ಆವ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಉಪಚರಿಸಿ ಬಿತ್ತಿದಾಗ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಪ್ಪು ಮೊಳೆತ್ತಿದ್ದಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಬೀಜಗಳ ಮೇಲಿನ ಲೋಳಿ ತೋಳೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದು ಅನಂತರ ಬಿತ್ತಿಪ್ರದು ಬಳ್ಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬೇರು ಸಸಿಗಳಿಗಾದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಬೀಜ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಸಬಹುದು.

ಚೇಷಾಯ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಪ್ರತೀ ಗಿಡಕ್ಕೆ	ಪ್ರತೀ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ
1.	ಗಿಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ (ಸಸಿಗಳು / ಕಸಿ ಗಿಡಗಳು) (10ಮೀ X 10 ಮೀ)	-	100
2.	ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ	50 ಕೆ.ಗ್ರಾ.0.	5 ಟನ್
3. ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳು			
ದಕ್ಷಿಣ ಒಣ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ			
	1 ರಿಂದ 3 ವರ್ಷಗಳು	ಸಾರಜನಕ	200 ಗ್ರಾ.0.
		ರಂಡಕ	120 ಗ್ರಾ.0.
		ಪ್ರೋಟ್‌ಪ್ರೋ	80 ಗ್ರಾ.0.
	4 ರಿಂದ 7 ವರ್ಷಗಳು	ಸಾರಜನಕ	400 ಗ್ರಾ.0.
		ರಂಡಕ	240 ಗ್ರಾ.0.
		ಪ್ರೋಟ್‌ಪ್ರೋ	120 ಗ್ರಾ.0.
	7ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ	ಸಾರಜನಕ	600 ಗ್ರಾ.0.
		ರಂಡಕ	300 ಗ್ರಾ.0.
		ಪ್ರೋಟ್‌ಪ್ರೋ	240 ಗ್ರಾ.0.

- ಕಾಂಡ ಕೊರಕ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ದ್ಯುಕೋಲ್ಡರ್ಮೋವಾಸ್‌ನ ಕೆಲ ಹನಿಗಳನ್ನು ಕಾಂಡ ಕೋರೆದ ರಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮಣ್ಣನಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು.
- ಹಣ್ಣು ಕೊಳೆರೋಗ ಕಾಳಿನಿಕೆಂಡರೆ 1 ಗ್ರಾಂ ಕಾಬೆಂಡ್‌ಡೈಪ್‌ಮ್ಯಾ ಅಥವಾ ಶೇ 1 ರ ಬೋಂಡೋ ದಾವಣ ಅಥವಾ 3 ಗ್ರಾಂ ತಾಮ್ರದ ಆಫ್‌ಕೋಲ್ಡರ್‌ಟ್ರೋ ಒಂದು ಲೀಟರ್‌ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.

ಕೊಯ್ಯು ಮತ್ತು ಇಳುವರಿ:

ಕಸಿ ಗಿಡಗಳ ನಾಟಿ ಮಾಡಿದ 4 ವರ್ಷದ ನಂತರ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರತೀ ಗಿಡದಿಂದ 50-250 ಹಣ್ಣು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತೀ ಹೆಚ್‌ರಿಗೆ 40-50 ಬಂಂಗಾ ಹಣ್ಣಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನಲ್ಲಿರುವ ಹೋಷಕಾಂಶಗಳು:

ಹಲಸು ಹಲವು ಉಪಕಾರಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ತವರು. ಹೇರಳ ಶರ್ಕರಪಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ತೊಳೆಯು ಶಕ್ತಿಯ ಗಳಿ. ಪ್ರತೀ 100 ಗ್ರಾಂ ಹಣ್ಣನಲ್ಲಿರುವ ಹೋಷಕಾಂಶಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ಹೋಷಕಾಂಶಗಳು	ಪ್ರಮಾಣ	ಹೋಷಕಾಂಶಗಳು	ಪ್ರಮಾಣ
ಸಸಾರಜನಕ	1.9 ಗ್ರಾಂ.	ರೈಬ್ರೊಫ್ಲೆನಿನ್	0.13 ಮಿ.ಗ್ರಾಂ.
ಶರ್ಕರಪಿಷ್ಟ	1.9.8 ಗ್ರಾಂ.	ನಯಾಸಿನ್	0.13 ಮಿ.ಗ್ರಾಂ.
ಕೊಬ್ಬಿ	0.1 ಗ್ರಾಂ.	ಕ್ಯಾಲ್ನಿಯಂ	0.13 ಮಿ.ಗ್ರಾಂ.
ಶಕ್ತಿ	88 ಕಲೋ (ಕ್ಯಾಲರಿ)	ರಂಜಕ	0.13 ಮಿ.ಗ್ರಾಂ.
ನಾರಿನಂತ	1.1 ಗ್ರಾಂ.	ಕಬ್ಬಿಣ	0.13 ಮಿ.ಗ್ರಾಂ.
ಕ್ಯಾರೋಟಿಸ್	1.9 ಗ್ರಾಂ.	ಪೊಟ್‌ಕ್ಯಾಲ್‌ಯಂ	0.13 ಮಿ.ಗ್ರಾಂ.
ಜೀವಸತ್ಯ 'ಸಿ'	7 ಮಿ. ಗ್ರಾಂ.	ಸೋಡಿಯಂ	0.13 ಮಿ.ಗ್ರಾಂ.
ಧಯಾಮಿನ್	0.3 ಗ್ರಾಂ.		

(ಮೂಲ : ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋಷಕಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಹೃದರಾಬಾದ್)

ಅತೀ ಉತ್ತಮ ದಚ್ಚೆಯ ಶರ್ಕರಾಂಶಗಳು ತೊಳೆಯ ಸಿಹಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಬೀಜವು ಉತ್ತಮ ಸಸಾರಜನಕದ ಮೂಲ 100 ಗ್ರಾಂ. ಬೀಜದಿಂದ 7 ಗ್ರಾಂ. ಪ್ರೋಟೋ / (ಸಸಾರಜನಕ) ಅನ್ನ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಹಲಸಿನ ಡೈಟ್‌ಡಿಯ್ ಗುಣಗಳು:

- ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ಎಲ್ಲ ಹಣ್ಣಗಳ ಹಾಗಲ್ಲ, ಹಲಸಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಮುಳ್ಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ಬಹು ಮುಖೀ.
- ಬೀಜದ ಸತ್ಯ ಬಳಸಿ ಹೃದಯ ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ.

- ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡ ಇಲಿಕೆಗೆ ಸಹಕಾರಿ.
- ದೇಹದ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ಸಹಕಾರಿ.
- ಮಲಬದ್ದತೆ ಹೊಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪಿತ್ತು ನಿವಾರಕ. ಬೀಜವು ಮೂತ್ರ ಸರಾಗ ಹೋಗಲು ಸಹಕಾರಿ.
- ತಲೆಗೂಡಲು ಉದುರುವ ತೊಂದರೆಗೆ ಎಲೆಯ ಉಜ್ಜವಿಕೆ ಲಾಭಕಾರಿ. ಹಲವು ಚಮರೋಗಗಳಿಗೆ ಮದ್ದ.
- ಭೇದಿ, ದಮ್ಮನಿಲ್ಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಚಮರೋಗ ನಿವಾರಕೆಗೆ ಬೇರು ಸಹಕಾರಿ.
- ಬಿಳಿ ಅಂಟು ಹಲ್ಲು ನೋಪು ಉಪಶಮನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಹಲಸಿನ ಬೇರಿನ ಕಷಾಯ ಅತಿಸಾರ ತಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಹಲಸಿನ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು

ಹಲಸಿನ ಜೆಲ್ಲಿ:

ಹಲಸಿನ ಜೆಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಶೇ. 70-75 ಭಾಗ ಸಿಪ್ಪೆಯೊಂದಿಗೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಭಾಗ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವೃಥಾವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಬಳಸಿ ಒಳೆಯ ಜೆಲ್ಲಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಹುದು.

1. ಹಣ್ಣೆನಿಂದ ತೊಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಿಪ್ಪೆ ಬಳಗಿನ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅದರ ತೂಕ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ನೀರನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಚೊಡಿಗೆ ಶೇ. 3 ರಷ್ಟು ಸಿಟ್ರಿಕ್ ಆಮ್ಲ ಸೇರಿಸಿ 30 ನಿಮಿಷ ಕುದಿಸಬೇಕು.
2. ಸೋಸಿ ಪುನಃ ಉಳಿದ ತಿರುಳನ್ನು ಅದರ ತೂಕ ಅಥವಾ ದಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಬೇಕು. ಪುನಃ ಸೋಸಬೇಕು.
3. ಏರಡೂ ಸಾರಿ ಸೋಸಿ ಬಂದ ದ್ರವಣಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹಾಗೀಯೇ ಇಡಬೇಕು.
4. ಪುನಃ ಸೋಸಬೇಕು. 1 ಲಿಟರ್ ಸೋಸಿ ಬಂದ ದ್ರವಣಕ್ಕೆ 1 ಕಿ.ಗ್ರಾ. 0 ಸೆಕ್ಕರೆ ಮತ್ತು 6 ಗ್ರಾ. 0 ಸಿಟ್ರಿಕ್ ಆಮ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ಕುದಿಸಬೇಕು.
5. ಜೆಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗಿದೆ ಎಂದು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಚಮಚದಿಂದ ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟುಗೂ ಹಾಳೆಯಂತೆ ಅದು ಬೀಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಜೆಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
6. ತಯಾರಾದ ಜೆಲ್ಲಿಯನ್ನು ಶುಚಿಯಾದ ಸ್ವಷ್ಟವಾದ ಶುದ್ಧಿಕರಿಸಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಗಾಜಿನ ಬೊಲ್ಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತಂಪಾದ, ಒಣಿದ್ದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.

ಹಲಸಿನ ಉಪ್ಪನಕಾಯಿ:

ಬೀಜ ಮತ್ತು ಸಿಪ್ಪೆಯ ಬಲಿತಿರದ ಎಳೆಯದಾದ ಚಿಕ್ಕ ಹಸಿರು ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತುದಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಬೇಕು. ಮೇಲಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ತಾಕುವಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಣ್ಣನ್ನು

ಉದ್ದುದ್ದ 1.25-1.8 ಸೆ.ಮೀ. ದಪ್ಪನಾಗಿ ತುಣುಕುಗಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅಂಗ್ಗೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸವರಿಕೊಳ್ಳಿ. ಕತ್ತರಿಸಿ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಶೇಕಡಾ 8 ರ ಉಟ್ಟಿನ ದ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಮೇಲೆ ತೂಕವಾಗಿ (ತೂಕದ ವಸ್ತು) ಭಾರದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಪ್ರಸಂ: ಮರುದಿನ ಇನಪ್ಪು ಉಪ್ಪನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಉಟ್ಟಿನಾಂಶವನ್ನು ಶೇ. 10 ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಉಟ್ಟಿನಾಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಶೇ.15 ಉಟ್ಟಿನಾಂಶ ಬರುವವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ. ಈ ರೀತಿ ಉಟ್ಟಿನ ದ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ 8-10 ದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಡಬೇಕು. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತುಣುಕುಗಳು / ತುಂಡುಗಳು ಬಹಳ ಮೃದುವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ತಯಾರಾದ ಹಲಸಿನ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ಇಡಬೇಕು.

ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳು:

ಉಟ್ಟಿನ ದ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಹಲಸಿನ ತುಂಡುಗಳು	1 ಕ.ಗ್ರಾ.0.	ಲವಂಗ	3 ಗ್ರಾ.0.
ಉಪ್ಪು	62 ಗ್ರಾ.0.	ಯಾಲಕ್ಕಿ	1.5 ಗ್ರಾ.0.
ಭಾರದ ಪ್ರದಿ	10 ಗ್ರಾ.0.	ಚಕ್ಕೆ	3 ಗ್ರಾ.0.
ಶುಂಠಿ	1.5 ಗ್ರಾ.0.	ಬೆಳ್ಳಿಳ್ಳಿ	3 ಗ್ರಾ.0.
ಕರ್ಕಿ (ಕತ್ತರಿಸಿದ)	31 ಗ್ರಾ.0.	ವಿನೆಗರ್	0.125 ಲೀ.
ಸಾಸಿವೆ	3 ಗ್ರಾ.0.	ಸಕ್ಕರೆ	0.125 ಗ್ರಾ.0.
ಜೀರಿಗೆ	3 ಗ್ರಾ.0.	ಎಣ್ಣೆ	ಬೇಕಾಗುವವ್ಯಾ

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ:

೧. ತುಂಡರಿಸಿದ ಶುಂಠಿ, ಕರ್ಕಿ, ಬೆಳ್ಳಿಳ್ಳಿ, ಸಾಸಿವೆಯನ್ನು ಕಂದು ಬಣ್ಣ ಬರುವವರೆಗೆ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂಲ್ಲಿದ ಸಾಂಭಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟಿ ಹಲಸಿನ ತುಂಡುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.
೨. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಕ, ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿಗೆ 3-4 ದಿನ ಆಗಾಗ ಕಲಕುತ್ತಾ ಇಡಬೇಕು.
೩. ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಮಸ್ಸಿನ್ನೇ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು.
೪. 3-4 ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಂ: ಸಕ್ಕರೆ ಮತ್ತು ವಿನೆಗರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮತ್ತೆ 3-4 ದಿನ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಆಗಾಗ ಕಲಕುತ್ತಿರಬೇಕು.
೫. ಇದನ್ನು ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮಣಿನ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಪೂರ್ತಿ ಮುಚ್ಚುವ ಹಾಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉಟ್ಟಿನ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ತೇವಿರಿಸಿದಬಹುದು.

ಹಲಸಿನ ಸ್ವಾಷಾ:

ಚೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು

ಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳು : 1 ಕೆ.ಜಿ.
ಸಕ್ಕರೆ : 1.5 ಕೆ.ಜಿ.
ನೀರು : 1.3 ಕೆ.ಜಿ.
ಸಿಟ್ರಿಕ್ ಅಮ್ಮ : 40 ಗ್ರಾ.

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ :

ಮಾರಿದ ಹಣ್ಣಾಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹೊಳ್ಳಿ. ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ನಂತರ ಉದ್ದವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿರಿ. ಚೊಪಾದ ಚಾಕುವಿನಿಂದ ಅಂಟಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ತೆಗೆಯಿರಿ. ಅಂಗ್ರೇಸ್ ಸ್ಟ್ರೀಲ್ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಣ್ಣಿಕೊಂಡು ಹಲಸಿನ ತೊಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ತೊಳಿಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕು ನಂತರ ತೊಳಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದವಾಗಿ ಏರಿಸು/ನಾಲ್ಕು ತುಂಡುಗಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ.

ಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳು: ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಅದರ ಅರ್ಥಭಾಗದಷ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿ ಕಲಕುತ್ತಿರಿ. ಮತ್ತಾದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ರುಜ್ಬಿ ತಿರುಳನ್ನು ಜರಣಿಯ ಮೂಲಕ ಹಾಯಿಸಿ ಆಗ ದೂಡ್ಢಾದ ತುಣುಕುಗಳೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಸಕ್ಕರೆ ದ್ವಾರಾ: ಸಕ್ಕರೆಯ ದ್ವಾರಾವನ್ನು ಒಂದೂಪರೆ ಕೆ.ಜಿ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಲೀಟರ್‌ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಾಯಿಸಿ ಕುದಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿಹೊಳ್ಳಿ. ಸಕ್ಕರೆಯ ದ್ವಾರಾವನ್ನು ಸೋಸಿಹೊಳ್ಳಿ.

ಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆಯ ದ್ವಾರಾವನ್ನು ಏರಿಸುವುದು ಸೇರಿಸಿ, ಮಸ್ಕಿನ್ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೂಲಕ ಸೂರ್ನಿ.

ಸ್ವಾಷಾನ್ನು ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕಡೆದಂತೆ ಇಡಬೇಕಾದರೆ ಪೊತ್ತುತ್ತಾಣಿಯಂ ಮೇಟಾಬ್ಸೆಲ್ಟ್‌ ಓ 600 ಮೀ.ಗ್ರಾ. ೧೦೦ ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ ಸ್ವಾಷಾಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಕಲಕೇಬೇಕು.

ಸ್ವಾಷಾನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿ ಶುದ್ಧಿಕರಿಸಿದ ಬಾಟಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳೆ ಏದು ಸೆಂ.ಮೀ. ಜಾಗ ಬಿಟ್ಟು ತುಂಬಬೇಕು. ನಂತರ ಬಾಟಲಿಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಮೊದಲು ಒಂದು ಭಾಗ ಸ್ವಾಷಾನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ.

ಹಲಸಿನ ಚಿಪ್ಪೆ:

ಚೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು:

ಹಣ್ಣಾಗದ ಬೀಜರಹಿತ ತೊಳಿಗಳು, ಎಣ್ಣೆ, ಮೆಣಸಿನ ಪ್ರದಿ.

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ:

1. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲಿತ ಹಣ್ಣಾಗದ ಬೀಜರಹಿತ ತೊಳಿಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಾದಾಗಿ ಉದ್ದನೆಯ ಹೋಳಿಗಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಬೇಕು.

2. ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹೊಳೆಗಳನ್ನು ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು
ಬಣ್ಣ ಬರುವ ತನಕ ಕರಿಯಬೇಕು.
3. ಕರಿದ ಹೊಳೆಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿ ಅರಿದ ನಂತರ ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು
ಮೆಳಿನ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಬೇಕು.
4. ನಂತರ ಹಾಲಿಧೀನೋ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕ್ ಮಾಡಿ ಶೇಕರಿಸಿಟ್ಟು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದು.

ಹಲಸಿನ ಹೆಲ್ಪು:

ಚೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು:

ಹಲಸಿನ ತೋಳಿ : 1 ಕೆ.ಜಿ

ಸಕ್ಕರೆ : 75-100 ಗ್ರಾಂ

ತುಪ್ಪ : 65 ಮಿ.ಲಿ.

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ:

- ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಣ್ಣಾದ ಬೀಜ ರಹಿತ ತೋಳಗಳನ್ನು ಸ್ಫೂರ್ಣಿಸಿ ಚೂರುಗಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಸುಮಾರು 15 ನಿಮಿಷ ಕುಕ್ಕರ್ ಪಾತ್ರಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಸಬೇಕು.
- ನಂತರ 75-100 ಗ್ರಾಂ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ ತೋಳಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹದ ಬರುವ ತನಕ ತಿರುವುತ್ತಾ ಕುದಿಸಬೇಕು.
- ನಂತರ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹದ ಬರುವ ತನಕ ತಿರುವುತ್ತಾ ಕುದಿಸಬೇಕು.
- ಅವಶ್ಯವೇನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕರಿದ ಗೌಡಂಬಿ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತಿರುವುತ್ತಾ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಆನಂತರ ಬಟ್ಟಲೀನಲ್ಲಿ ಸುರಿದು ಅರಿಸಬೇಕು.
- ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿಸಿ ಪ್ರಾಕ್ ಮಾಡಿ ಸಂಗೃಹಿಸಿಡಬೇಕು.

ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನ ಖಾನೀಯ

ಚೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು:

ಹಲಸಿನ ತಿರುಳು - 1 ಕೆ.ಗ್ರಾಂ

ಸಕ್ಕರೆ - 350 ಗ್ರಾಂ

ಸಿಟ್ರಿಕ್ ಆಮ್ಸ್ - ಶೇ. 0.5-0.75

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ:

1. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಣ್ಣಾದ ಬೀಜರಹಿತ ತೋಳಗಳನ್ನು ಸ್ಪಲ್ಟ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರುಬ್ಬುವ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ
ತಿರುಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

9. ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ತಿರುಳಿಗೆ (18.ಗ್ರಾಂ ತಿರುಳಿಗೆ) 4 ಲೀಟರ್‌ ನೀರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ರಸವನ್ನು ಬಸಿಯುವಿಕೆ ಮುಖಾಂತರ ಹೊರತೆಗೆಯಬೇಕು.
10. ಅನಂತರ ಹಣ್ಣಿನ ರಸಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಕ್ಕರೆ (ಸುಮಾರು 350 ಗ್ರಾಂ - 1 ಕೆ.ಗ್ರಾಂ ತಿರುಳಿಗೆ) ಮತ್ತು ಕೆಂಡದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತು ಸೇರಿಸಿ ಜೆನ್‌ಬ್ಯಾಗಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಬೇಕು.
11. ಅನಂತರ ಪಾಣ್ಪರೀಕರಣ ಮಾಡಿದ ಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನು ಶ್ರೀಮಿಶ್ವಿಂದ್ರಿಗೋಳಿಸಿದ ಬಾಟಲುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಹಾಗೂ ತಂಪು ಮಾಡಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

ಹಲಸಿನ ಕ್ಷಾಂಡಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು: ಹಲಸಿನ ತೊಳೆ, ಸಕ್ಕರೆ, ಸಿಟ್ರಿಕ್ ಆಮ್ಸು

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ:

1. ಜೆನ್‌ಬ್ಯಾಗಿ ಹಣ್ಣಿದ ಬೀಜರಹಿತ ತೊಳೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ 40° ಬಿ.ಕ್ ಸಕ್ಕರೆ ದ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ 15 ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ $80-85^{\circ}$ ಸೆ ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕುದಿಸುತ್ತಾ ನಂತರ ಉಷ್ಣಾಂಶವನ್ನು 50° ಸೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ 5 ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಕುದಿಸಬೇಕು.
2. ತಣ್ಣಿಗಾದ ನಂತರ ಕೆಡದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತು (ಶೇ. 0.50.75 ಸಿಟ್ರಿಕ್ ಆಮ್ಸು) ವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿ ($25-30^{\circ}$ ಸೆ) ಇಡಬೇಕು.
3. ಸಕ್ಕರೆ ದ್ರಾವಣದಿಂದ ತೊಳೆಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಸಕ್ಕರೆಯ ದ್ರಾವಣಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ 50° ಬಿ.ಕ್ ನಲ್ಲಿ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಇಡಬೇಕು.
4. ತೊಳೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಸಕ್ಕರೆಯ ದ್ರಾವಣವನ್ನು 60° ಬಿ.ಕ್ ಬರುವಂತೆ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.
5. ತೊಳೆಗಳನ್ನು 60° ಬಿ.ಕ್ ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.
6. ತೊಳೆಗಳನ್ನು ಸಕ್ಕರೆ ದ್ರಾವಣದಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು ನೀರಿನಾಂಶ ಹೊರಹೋಗುವಂತೆ ಬಸಿಯಬೇಕು.
7. ತೊಳೆಗಳನ್ನು $60-70^{\circ}$ ಸೆ. ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಒಣಗಿಸಬೇಕು. ಒಣಗಿದ ನಂತರ ಕ್ಷಾಂಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕ್ ಮಾಡಿ 2 ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಶೇ.ವಿರಿಸಿದೆಬುದು.

ಕರಾವಳಿ / ಮುಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಲಸಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ಕೆಲವು ತಿಂಡಿಗಳು:

ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಯ ವಡೆ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು:

ಉಷ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿಟ್ಟ ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಗಳು 10-15 ಅಕ್ಷಿ.ಹಿಟ್ಟು - ಒಂದು ಪಾವು

ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ	-	ಸ್ವಲ್ಪ	ಉಪ್ಪು	- ಬೇಕೆಷ್ಠರ ಮಾತ್ರ
ಇಂಗು	-	ಸ್ವಲ್ಪ	ಹಸಿ ಮೊಸು	- 4
ಕರಿಬೇವು	-	ಸ್ವಲ್ಪ	ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಷ್ಟು	- ಸ್ವಲ್ಪ
ಕಾಯಿಸಲು ಎಣ್ಣೆ				

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ: ಮೊದಲಿಗೆ ಹಲಸಿನ ತೊಳಗಳನ್ನು ತೊಳಿದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ರುಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಟ್ಟು, ಕರಿಬೇವು ಸೊಷ್ಟನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಇಂಗಿನ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಅನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಸೇರಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಲಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ವಡೆಯಂತೆ ತಟ್ಟಿ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯಬೇಕು. ಗರಿಗಿರಿ ವಡೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಸಿಧ್.

ಉಂಡುಲಗೆ:

ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು:

1. ಹಲಸಿನ ತೊಳಗಳನ್ನು (ಉಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದು) - 25

2. ಅಶ್ಚಿಟ್ಟು - ಅಥರ್ ಸೇರು

3. ಉಪ್ಪು - ಸ್ವಲ್ಪ

4. ಇಂಗು - ಸ್ವಲ್ಪ

5. ಜೀರಿಗೆ - 2 ಚಮಚ

6. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - ಅಥರ್ ಹೋಳು

7. ಒಣಮೊಸಿನ ಕಾಯಿ ಪ್ರುಡಿ - 1 ಟೇಬಲ್ ಚಮಚ

8. ಎಣ್ಣೆ ಕರಿಯಲು

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ:

1. ಹಲಸಿನ ತೊಳಗಳನ್ನು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ, ಉಪ್ಪು, ಮೊಸಿನ ಕಾಯಿ, ಉಪ್ಪು, ಮೊಸಿನ ಮುಡಿ, ಇಂಗು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಬೀಜ, ಜೀರಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ರುಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

2. ರುಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾದಬೇಕು. ನಾದಿದ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗೋಲಿಯಾಕಾರ ಉಂಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವಗಳನ್ನು ಎಣ್ಣೆಗೆ ಹಾಕಿ ನಿರ್ಧಾನ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯಬೇಕು.

ಇ. ಕರಿದ ಉಂಡುಲಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾದ ಮುಕ್ತಜಿವಿರುವ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಟ್ರೆ ಮಳಗಾಲದ ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಳಸಲು ಜೆನ್‌ನ್‌ಗಿರುತ್ತದೆ.

ತೊಳೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ:

ಎಣ್ಣೆ, ಸಾಸಿವೆ, ಉದ್ದಿನ ಚೇಳೆ, ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿಯ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಾಣಿಲಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಗಳನ್ನು ತುಂಡುಗೆಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹಾಕಿ ಮಂಗಳಚುತ್ತಿರಿ. ಎರಡು ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಸಾಸಿವೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಜೀರಿಗೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ರುಬ್ಬಿದ್ದ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಬಾಣಿಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ. ಈಗ ಉಂಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ವ್ಯಂಜನ ಸಿದ್ದ.

ಚೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು:

ಚೆಳ್ಳಗೆ ಅಕ್ಕಿ - ಅಧ್ಯಸೇರು ಬಲಿತ ಹಲಸಿನ ಕಾಯಿಯ ತೊಳೆಗಳು - ೨೦. (ಉಷ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕದಿದ್ದ್ದು)

ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು - ಉಪ್ಪು

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ:

1. ಹಲಸಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೊಳೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
2. ನೆನಸಿದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಈ ತೊಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರುಬ್ಬಿ ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ದೋಸೆಯೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ದೋಸೆಗಳಂತೆ ಹಾಕಿ, ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ. ಎರಡೂ ಒದಿ ಬೇಯಿಸಿ.
3. ಚಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ತೊಳೆ ದೋಸೆ ರುಚಿಯ್ಯಾರುತ್ತದೆ. ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಕೂಡಲೇ ದೋಸೆ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಪಾಯಸ:

ಚೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು:

1. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನ ತೊಳೆಗಳು - ೧ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ

2. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - ಒಂದು ದೊಡ್ಡದು ಬೆಲ್ಲ - ಅಧ್ಯ ಕೆ.ಲೋ

3. ಉಪ್ಪು - ಚಿಟ್ಟಿಕೆ

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ:

1. ಹಣ್ಣಿನ ತೊಳೆಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

2. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ತುರಿದು ಮೂರು ಹಂತದ ಹಾಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
3. ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ ತೆಗೆದ ಹಾಲನ್ನು ಒಲೆಯ ಕುದಿಯಲು ಇಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಕಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು ಅದು ಬೆಂದ ಬಳಿಕ ವರಡನೆ ಬಾರಿ ತೆಗೆದ ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.
4. ಈ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು.
5. ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿದು ಬೆಲ್ಲದ ವಾಸನೆ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಹ್ಯಾಡಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.
6. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಿಟಕೆ ಉಪ್ಪನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.
7. ಮೂರನೇಯ ಬಾರಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಗಟ್ಟಿ ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಕುದಿದ ತಕ್ಕಣ ಕೆಳಗಿಳಿಸಬೇಕು.
8. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಬೇಳೆಯನ್ನು ಬೇಳೆಯಿಸಿ ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನ ಮುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಗಟ್ಟಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು:

1. ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಗಳು - 1 ಕಿಗ್ರಾ.೦
2. ಬೆಳ್ಗಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಬೊಂಬಾಯಿ ರವೆ - ಅರ್ಧ ಕೆ.ಜಿ
3. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - ಒಂದು ಹೋಳು
4. ಬೆಲ್ಲ - ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ
5. ಎಣ್ಣೆ ಕರಿಯಲು

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ: ಮುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಗಟ್ಟಿ ವರಡು ತಿಂಡಿಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟಿನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಬೆಳ್ಗಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಲಸಿಡಬೇಕು. ಬೆಳ್ಗಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಲಸಿಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೇ ಅದು ನೆನೆಯುತ್ತದೆ. ಬಳಿಕ ನೀರನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ತೆಂಗಿನ ತುರಿಯೊಂದಿಗೆ ರುಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ಉಪ್ಪನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಗಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸುವುದಾದರೆ ಮಿಶ್ರಣ ತರಿತರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮುಳ್ಳ ತಯಾರಿಸುವುದಾದರೆ ಮಿಶ್ರಣ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಳುವಾಗಿರಬೇಕು. ಗಟ್ಟಿಯ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ತೇಗದ ವಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಹಾಕಿ, ಅದನ್ನು ಮಡಿಸಿ ಇಡ್ಲಿಯಂತೆ ಹಬೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಳೆಯಿಸಿದರೆ ಗಟ್ಟಿ ತಯಾರಿ. ಕೆಂಪನೆಯ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತೇಗದ ಎಲೆರು ಪರಿಮಳದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತಿರುವ ಈ ಗಟ್ಟಿಯು ಆ ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಮರುದಿವಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದರೆ ಅಕ್ಕಿಯ ಬದಲಿಗೆ ಬೊಂಬಾಯಿ ರವೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಬೇಳೆಗೆಯ ತಿಂಡಿಗೂ ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.

ಮುಖ್ಯ: ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ರುಜ್ಬಿಟ್ಟಿ ಮಿಶ್ರಣವು ನೀರಾಗಿರಬಾರದು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಪೃಹ ಗೋಡಿ ಹಿಟ್ಟು ಅಥವಾ ರವೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅನಂತರ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಾಯಲು ಬಿಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಗೋಳಿ ಬಜೆಯಂತೆ ಹಾಕಿ ಹೊಂಬಣ್ಣು ಬರುವವರೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಟಿಪ್ಪು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಅದರಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅದು ಎಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು 5-6 ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.

ಮಾಂಬಳ: ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ರುಜ್ಬಿ ಅದನ್ನು ಎಣ್ಣೆ ಸವರಿದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಒಣಿಸುತ್ತು ಬಂದರೆ (ಬಿಸಿಲಿದ್ದರೆ) ಮಾಂಬಳ ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಸುಧಾರಿತ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಪದ್ಧತಿಗಳು, 2008, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು
2. ಎ.ಪಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಮತ್ತು ಎ.ಪಿ.ಸಿ. ನಿಮ್ರಾಲ 2008, ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹಲಸು ಬಿಡಿಸಿದಾಗ, ಭ್ಯಾಫ್ ಗ್ರಾಮೀಣ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ತಮಕೂರು.
3. ಹಲಸು: ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮಾಹಿತಿಕೇಂದ್ರ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಪತ್ರ.

